

A hatalomba törekvő baloldal egyszer már kiárusította a nemzet vagyonát – az állami vagyonkezelők helyzete 2010 előtt

Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) korábbi jelentéseinek megállapításai alapján kimondható, hogy a 2007-es vagyontörvény elfogadása nyomán, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő (MNV) Zrt. és elődszervezetei közötti vagyonmozgásoknál a 2010 előtti kormányzat – szándékolt, megfontolt, előre megtervezett módon – egy nehezen követhető, átláthatatlan vagyonkezelési helyzetet teremtett. Ezzel az akkori kormány megakadályozni kívánta a későbbi elszámolást a magyar nemzeti vagyonnal. A Magyarország állami vagyonát kezelő, 2008-tól megszüntetett intézmények zárómérlegeit – amelyek az újonnan létrejövő MNV Zrt. nyitómérlegének alapjául szolgáltak volna – nem készítették el, az MNV Zrt. nyitómérleg nélkül kerülhetett a cégbíróság által bejegyzésre. Ilyen körülmények között nehéz tényleges átadás-átvételtől beszélni, és az új intézmény átláthatatlan módon, megállapíthatatlan nagyságú állami vagyon mellett jött létre, és kezdte meg 2008. január 1-jén a működését.

Bevezetés

Elöljáróban le kell szögezni, hogy az ÁSZ ellenőrzésének célja annak értékelése volt, hogy az állami vagyon átlátható, szabályszerű, gazdaságos, hatékony és eredményes hasznosításának, kezelésének javítására kialakított vagyonkezelői rendszer és a tevékenység gyakorlata megfelelt-e a törvényhozói céloknak; a rendszer kereteit meghatározó stratégia és jogi szabályozás világos, egyértelmű és elégséges volt-e az állami vagyonkezelés érvényesítéséhez; az állami vagyon kezelésére és hasznosítására létrehozott intézményrendszer – a rábízott vagyonnal való gazdálkodásban – biztosította-e az állami ingatlanvagyon, a Nemzeti Földalapba tartozó földvagyon és az állami tulajdonú társasági részesedéssel működő társaságok vagyona felett az állami vagyon hatékony működtetését, állagának védelmét, értékének megőrzését, hasznosítását, gyarapítását; a társaság működési bevételei, ráfordításai az üzleti tervében meghatározott célkitűzéseknek és a költségvetési törvényben meghatározott előirányzatnak megfelelően alakultak-e; saját vagyona gazdálkodásában érvényesültek-e a szabályszerűségi, célszerűségi, takarékosági, gazdaságossági, hatékonysági, eredményességi szempontok; megfelelt-e a szabályoknak, a vagyontörvény¹ céljainak és a döntéshozók elvárásainak – a rábízott és a saját vagyon elkülönített nyilvántartásában is – a könyvvezetés, a pénzügyi, számviteli, beszámolási és a vagyon nyilvántartások rendszere; ták-e a kialakított informatikai rendszerek a kimutatások, nyilvántartások teljes körűségét.²

¹ Az állami vagyon hasznosításáról, kezeléséről rendelkezve megalkotta az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvényt (vagyontörvény, Vtv.)

² Az ellenőrzés jogszabályi alapját az Állami Számvevőszékről szóló 1989. évi XXXVIII. törvény 2. § (1) és (6) bekezdései, az ellenőrzés szempontjait, szabályait a 16. § (1) bekezdése, valamint a 17. § (1) bekezdése, az

A 2007-es vagyontörvény az állam tulajdonát képező javak kezelésével és gazdálkodásával foglalkozó intézmények esetében a korábbi, három elkülönült intézményből – az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Zrt.-ből, a Kincstári Vagyoni Igazgatóságból és a Nemzeti Földalapkezelő Szervezetből – álló rendszert megszüntette.

A három szervezet tulajdonában álló nemzeti vagyont pedig az MNV Zrt.-re mint az elődszervezetek jogutódjára ruházta át olyan módon, hogy – a törvény ezen intézkedéseinek végrehajtása során – követhetlenné vált a nemzeti vagyon sorsa. Ez megnehezítette egyes gazdasági bűncselekmények, például a hűtlen kezelés tényének későbbi megállapítását; vagyis annak felderítését, hogy a megbízott vezetők, akiket akkor az állami vagyon kezelésével bíztak meg, a törvényalkotmányos kötelességeik megszegésével súlyos vagyoni hátrányt okozhattak-e a magyar államnak.

A Számvevőszék a jelentésében (2007) megállapította: „a kormány előzetesen koncepcionális javaslatot nem tárgyalt, a gazdasági hatásokat nem számszerűsítették, nem készült hatástanulmány. A következmény az el nem, illetve a törvényes határidőig el nem végzett feladatok, a jogszabályoknak való nem megfelelés, a felelősségre vonás elmaradása volt.”

Az ÁSZ jelentése továbbá rögzíti, hogy a törvény előírásai ellenére e kötelező feladatokat nem hajtották végre, az elődállalatoktól a felelős vezetőket büntetőjogi felelősségvállaló nyilatkozat nélkül, hiteles, auditált és aláírt mérleg elkészítésének figyelmen kívül hagyásával és leltározás nélkül engedték el. Kiemelten súlyos mulasztásként, a törvényességi felügyeletért is felelős cégbírószág (a számviteli és a pénzügyi törvény³ előírásait be nem tartva) a Magyar Nemzeti Vagyonkezelőt ötvenmillió forint jegyzett tőkével bejegyezte, annak ellenére, hogy az MNV a cégjegyzékbe vétel idején nem rendelkezett auditált induló mérleggel.

Ez a zavaros helyzet ahhoz vezethetett például ahhoz, hogy a 2008-as cukor-telekcsere körüli ügy vonatkozásában az Állami Számvevőszék 2009. augusztus jelentése (az MNV Zrt. 2008. évi tevékenységéről) a Nemzeti Vagyonkezelési Tanács (mint az MNV Zrt. ügyvezető szerve) kiszolgáltató helyzetét állapította meg az érintett időszakban.

államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény (Áht.) 104. § (3) bek. előírásai, továbbá az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény 19. § (3) bekezdésében foglaltak képezték.

³ 2000. évi C. törvény a számvitelről

(akkor hatályosan) 1996. évi CXII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról

Az MNV Zrt. akkori vezérigazgatója által saját és átruházott hatáskörben hozott döntéseket nem átláthatóan és döntés-előkészítési hiányosságokkal – a belső vélemények figyelembevétele nélkül – hozták meg. Az ÁSZ már korábban javasolta e hiányosságok megszüntetését, illetve a mulasztások miatti felelősség megállapítását kérte az érintettektől.

A Számvevőszék cselekvési kezdeményezéseit azonban nem követték a szükséges, érdemi válaszlépések, így az átalakítás jogi szabályozása nem megfelelő maradt. A jogi szabályozást tehát több ponton hiányosnak, illetve ellentmondásosnak találta az ÁSZ, és az átalakításhoz kapcsolódó feladatokat egyáltalán nem, vagy határidőn túl végezték el. A mulasztásokért, a rossz döntésekért a felelősségre vonás elmaradt.

A vezérigazgató vezetése alatt hatáskör-túllépésekkel, jelentős részben jogszabályokkal ellentétes döntéseket hoztak, miközben az állami szervezetek vezetőiként többen kísérletet tettek arra, hogy egy idegenforgalmilag frekventált helyen lévő, állami területet Sukorón egy üzletemberrel kicseréljenek egy jóval csekélyebb értékű földterületre. A telekcserre kapcsán a szabálytalanság – és legkomolyabb aggályként a súlyos értékaránytalanság – gyanúját először a Számvevőszék jelentése, majd az ügyészség hivatalos értékbecslése erősítette meg.

Ami a vagyonkezelő további sorsát illeti: 2009-ben a köztulajdonban lévő gazdasági társaságok vezetőinek javadalmazását korlátozták, az elérhető jövedelmet – törvényi szinten rögzítve – maximalizálták. Az ÁSZ jelentése alapján a takarékosági elvet egyáltalán nem érvényesítették, és a törvényi előírásokat sem tartották be, két legfelsőbb vezető és tizenhét bizottsági tag kaphatott akkor havi 9,3 millió forinttal több pénzt a törvényben meghatározott mértéknél. A számvevőszéki jelentés alapján ugyanakkor tényleges, minőségi munkát, ennyi ellenértékre feljogosító hasznos tevékenységet nem végeztek.

Az ÁSZ megállapította továbbá, hogy a 2008. január 1-jén ténylegesen meglévő állami vagyon 2009 első felében nem volt rekonstruálható, és az MNV Zrt. számviteli nyilvántartásában nem voltak követhetők a gazdasági események.

Az ellenőrzéshez elengedhetetlen adatokat az MNV Zrt. az ellenőrzés során nem biztosította a Számvevőszéknek, ezzel alaposan megnehezítve, és zavarva az utólagos vizsgálatot – szintén az Állami Számvevőszék jelentésében foglaltak alapján. Az első hivatalos vagyonmérleg tehát félrevezető módon, hamis adatokat tartalmazott, a felelősségre vonás azonban elmaradt.

A díjszámítások és számlázások módja miatt az akkori magyar állam (és a költségvetés) jelentős bevételektől esett el. Mindezen tények ellenére a politikai

elszámoltatás – a nemzeti vagyon 2010 előtti, felelőtlen, herdáló kezelése kapcsán – elmaradt.⁴

Summa summarum: 2010 előtt a kormányzó baloldal – két ciklus alatt – 190 társaság állami tulajdonhányadát adta el, a költségbe befolyó 750 milliárd forint jelentős része azonban mintha el is tűnt volna onnan. Emiatt sem juthatott forrás a gazdasági válság idején a különböző társadalmi csoportok célzott támogatására, mint történik például napjainkban a leginkább kiszolgáltatott nyugdíjasok vagy a 25 év alatti, munkát vállaló fiatalok esetében.

Manapság ugyanis a nemzet vagyonát megvédi a magyar kormány, az megerősített alkotmányos védelmet élvez. Az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése is kimondja, hogy az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon, és hogy „a nemzeti vagyon „kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele”.

Részletes kifejtés

Az állami vagyon kezelését 2008 előtt három egymástól független, eltérő működési szabályok szerint tevékenykedő intézmény végezte. A vagyonelemeket fajtájuk szerinti csoportosítás alapján az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Zrt. (ÁPV Zrt.), a Kincstári Vagyon Igazgatóság (KVI), és a Nemzeti Földalap Kezelő Szervezet (NFA) kezelte.

Az állami vagyonnal való gazdálkodást az Országgyűlés új alapokra kívánta helyezni, így az állami vagyonnal kapcsolatos tulajdonosi jogok gyakorlásáról, valamint a Vtv., amely 2007. december 31. napjával megszűntette az addig intézményrendszert. Helyébe a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács lépett, amelynek munkaszervezete a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (MNV Zrt.) és az Ellenőrző Bizottság. Az MNV Zrt. egyszemélyes zártkörűen működő részvénytársaság, melyben az egyedüli részvényes magyar állam részvényesi jogait a pénzügyminiszter gyakorolja.

A műveletek egyik jogszabályi alapját képező vagyon törvény kapcsán az ÁSZ leszögezte, hogy az MNV Zrt. rábízott vagyona kezelésében az elődszervezetektől

⁴ Nemzeti civil szervezetek, így különösen a Civil Összefogás Fórum (CÖF) független szakértői 2014 után jelentős tényfeltáró munkát végeztek a 2002 és 2010 közötti kormányok felelőtlen gazdaságpolitikájával, illetve az állami vagyonkezelői történések idején, 2010 előtt tanúsított kormányzati magatartásokkal, közrejátszásokkal kapcsolatban. Az információkat összegyűjtő, felderítő munkájuk során fontos forrásként tekintettek az Állami Számvevőszék 2007 és 2009 között készült jelentéseire.

átvett feladatok leképezésével három kiemelt vagyoncsoport (ingatlanok, Nemzeti Földalap, társasági részesedések) különül el, amelyet a Társaság működésének szabályozása és gyakorlata is követ. Az állami vagyont az MNV Zrt. vagy maga, vagy hasznosítási szerződéssel másnak átengedve kezeli. Az állami ingatlanvagyon hasznosításával kapcsolatban a Vtv. célja, hogy azt az állami vagyon egészével való gazdálkodás egységes szervezeti és működési rendszerébe illessze, s ennek eredményeként az ingatlanvagyon hasznosításával kapcsolatban is javuljon a hasznosítás átláthatósága és hatékonysága. Ezt a célt az ellenőrzött időszakban csak részben sikerült elérni szabályozási (a vonatkozó jogszabályok közötti ellentmondás) és szervezeti (hatáskör, létszám) hiányosságok miatt.

A társaság, amely az állam nevében tulajdonosi jogokat gyakorol az állami vagyon felett, a gazdasági társaságokról szóló törvény rendelkezései szerint működik, mint minden cég, de a költségvetési intézményekre vonatkozó egyes szabályokat is be kell tartania.

Az átalakítás nem volt zökkenőmentes. Az Állami Számvevőszék, jogszabályi kötelezettségeit teljesítve, átfogó ellenőrzést folytatott le az MNV Zrt.-nél, vizsgálva annak 2008-as működését. A vizsgálat részét képezte a megalakítás ellenőrzése is, és többek között annak értékelése, hogy az állami vagyon kezelésére és hasznosítására létrehozott intézményrendszer – a rábízott vagyonnal való gazdálkodásban – biztosította-e az állami ingatlanvagyont, a Nemzeti Földalapba tartozó földvagyont és az állami tulajdonú társasági részesedéssel működő társaságok vagyona felett az állami vagyon hatékony működtetését, állagának védelmét, értékének megőrzését, hasznosítását, gyarapítását. Az igen terjedelmes, 2009 augusztusában közzétett jelentés megállapításai lesújtóak. Az intézményrendszer átalakítása vonatkozásában rámutat, hogy már az előző évi jelentésben felhívta a döntéshozók figyelmét a vagyontörvény és a kapcsolódó jogszabályok pontatlanságaira, ellentmondásaira, a határidőben el nem végzett feladatokra, illetve mindezek következményire. Javasolta a hiányosságok megszüntetését, illetve a mulasztások miatti felelősség megállapítását.

A javaslatokat azonban nem követték érdemi, hatékony válaszlépések. Ennek következménye a jelentés szerint az lett, hogy az átalakítás jogi szabályozása elégtelen maradt. A törvényjavaslat nem lett megfelelően előkészítve – a Kormány nem tárgyalt koncepcionális javaslatot, ütemterv, intézkedési terv nem készült, ahogyan hatástanulmány sem, nem számszerűsítették a gazdasági hatásokat –, s elmaradt a megfelelő parlamenti kontroll is a törvényalkotási folyamat erőltetett gyorsítása következtében.

A jogi szabályozás tehát több ponton ellentmondásos, hiányos lett, melynek következménye az átalakításhoz kapcsolódó feladatok egyáltalán nem, vagy nem határidőben való elvégzése, s a felelősségre vonás elmaradása volt.

A megszűnő intézmények zárómérlegei, amelyek az újonnan létrejövő MNV Zrt. nyitómérlegének alapját képezték volna, nem készültek el, az MNV Zrt. azonban nyitómérleg nélkül, de bejegyzésre került. Ilyen körülmények között nem beszélhetünk tényleges átadás-átvételtől, az új intézmény úgy jött létre, és kezdte meg működését, hogy lényegében megállapíthatatlan volt, hogy mekkora, milyen összetételű és értékű állami vagyon állt rendelkezésre a három korábbi intézmény kezelésében azok megszűnésekor, és mekkora, milyen összetételű és értékű állami vagyonnal kezdte meg működését az MNV Zrt.

Az átalakítás kapcsán számos vizsgálat, eljárás és nyomozás indult az ügyészi szervek irányításával.

Az egyik ilyen nyomozás a Civil Összefogás Közhasznú Alapítvány (CÖKA) kezdeményezése alapján indult meg. A CÖKA, jelentős mértékben támaszkodva az Állami Számvevőszék jelentésében foglalt megállapításokra, milliárdos vagyonszétosztás gyanúját észlelve 2010-ben feljelentést tett a számvitel rendjének megsértésének vétsége és az állami vagyon hanyag kezelése tárgyában az ÁPV Zrt., a KVI és az NFA, valamint ismeretlen tettesek ellen. A feljelentést a későbbiekben kiterjesztette az MNV Zrt.-re és a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanácsra is. A feljelentést az állami vagyon hanyag kezelését érintő részében a Fővárosi Főügyészség elutasította, amely elutasítással szemben a CÖKA panasszal élt.

A panasz a számvevőszéki jelentés tartalmára hivatkozva új tényeket is tartalmazott, melynek hatására a Főügyészség a panasznak helyt adott és a nyomozást elrendelte. A feljelentést a számvitel rendje megsértésének gyanúja kérdésében az V., és XIII. Kerületi Ügyészségre tette át, az ott elrendelt nyomozás végrehajtójaként a VPOP Közép-Magyarországi Regionális Nyomozóhivatala került kijelölésre. A Nyomozóhivatal nem hozott lezáró határozatot, mindössze egy értesítést küldött arról, hogy nem folytat nyomozást. Értesítésében arra hivatkozott, hogy 2009-ben hasonló ügyben már folytatott nyomozást, amelyhez képest új adatok nem merültek fel, így nem tartja indokoltnak, hogy nyomozzon, bár a dokumentum tartalma szerint nyomozott és azt le is zárta. A hivatkozott korábbi ügy az NFA egyik vezető beosztású munkatársának feljelentése alapján indult hivatali visszaélés büntetnének gyanúja tárgyában.

A nyomozás során a Nyomozóhivatal a megvizsgált jelentések, a meghallgatott tanúk vallomása és egy kirendelt könyvvizsgáló szakértő szakvéleménye alapján azt állapította meg, hogy az MNV Zrt. könyvelési rendszere szabályos, az elődszervezetek is akként működtek, emellett pedig a Vagyongazdálkodási Tanács eljárásait megfelelőnek ítélte. A szakértői véleményre hivatkozva a Nyomozóhivatal álláspontja az volt, hogy a történetek oka egyedül az, hogy a jogi szabályozás nem volt egyértelmű.

Ezt követően a CÖKA további észrevételeket tett, az ugyanis nem csupán alkotmányos jogokat sértett álláspontja szerint, hogy nem biztosított a jogorvoslat a vonatkozó „döntéssel” szemben, de elfogadhatatlan volt szerintük azért is, mert az véleményük szerint sértette valamennyi magyar állampolgár érdekét azzal, hogy figyelmen kívül hagyta az állami vagyon fokozott védelmének garanciális követelményrendszerét.

Azt sem tartották világosnak az értesítés alapján, hogy egy korábbi ügyben eljáró szakértő milyen módon bírálhatta felül az Állami Számvevőszék jelentésében foglaltakat, és juthatott eltérő következtetésre.

A nyomozás eredményeként született döntés lényegében az ügyben tanúként meghallgatott személyek vallomására épült, akiknek elfogulatlansága nem is lehetett volna megítélésük szerint vizsgálható közvetlen érintettségük okán.

Figyelmen kívül maradt a feljelentő szerint, hogy a vagyontörvény átmeneti rendelkezései arra vonatkozóan világos rendelkezéseket tartalmaztak, hogy milyen konkrét feladatokat kellett elvégezni a megszűnő intézményrendszerbe tartozó szervezetek felszámolása kapcsán. Ide tartozott például a pénzügyi beszámolók, vagyonmérlegek és az azt alátámasztó vagyonleltárak elkészítése 2007. december 31-i fordulónappal, a számviteli, adózási és egyéb jogszabályok által előírt kötelezettségek teljesítése, a folyamatban lévő ügyekről szóló tájékoztatás elkészítése, a hatályos szerződések jegyzékének összeállítása, a legalább többségi állami részesedésű zártkörűen működő részvénytársaságokkal kapcsolatos szükséges intézkedések megtétele annak érdekében, hogy ügyvezetésük a jogszabályi rendelkezéseknek a következő év első napján megfeleljen. Az Állami Számvevőszék jelentése többek között éppen e kérdések kapcsán állapította meg azt, hogy a feladatok egyáltalán nem, vagy nem határidőre lettek elvégezve. A jogsértés tehát nyilvánvaló, a számvevőszéki jelentés adataival alátámasztott volt, ami alapján a működés szabályosnak minősítése elfogadhatatlan. Szintén elfogadhatatlan a felelősségre vonás elmaradása is, hiszen a vagyontörvény konkrétan megjelölte a törvény végrehajtásának felelősét a pénzügyminiszter

személyében. Ugyanezt a felelősséget határozta meg egy korábbi, 2006-os kormányrendelet is.

A törvény végrehajtása keretében a pénzügyminiszter határozott utasítást kapott a három elődszervezet 2007. december 31. napjával történő megszüntetésére. Vizsgálandó, hogy hogyan kerülhetett erre sor a szervezetek vagyonmérlegének és vagyonleltárának elkészítése nélkül, illetőleg, hogy a cégbíróság milyen alapon jegyezte be az MNV Zrt.-t úgy, hogy a korábban megjelöltek szerint nem csatolt nyitómérleget, és hogyan történhetett meg az elődszervezetek cégbírósági törlése zárómérlegek nélkül. Az is vizsgálandó, hogy bár az MNV Zrt. önmagában aggályos módon utólagos vagyonmérleget készített az Állami Számvevőszék vizsgálatának ideje alatt, majd többször módosította is, hogyan kerülhetett sor annak elfogadására, különös tekintettel arra, hogy jelentésében az Állami Számvevőszék azt nem tartja hitelesnek. A 2007 októberében a pénzügyminiszter által kinevezett, és az elődszervezetek vezetőségével személyi összefonódásokat mutató Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács, melynek feladatkörébe ugyancsak beletartozott a vagyontörvény végrehajtása, nem intézkedett a hiányzó zárómérlegek és vagyonleltárak elkészítése iránt, ahogy korábban a pénzügyminiszter sem.

A mulasztás érthetetlen, tekintve, hogy az addig folyamatosan működő elődszervezetek a szabályszerű dokumentumok elkészítésére alkalmasak voltak éppúgy, ahogyan az azt megelőző években. A szükséges szakértelemmel és tapasztalattal rendelkező személyzet azonban nem kapott utasítást a munka elvégzésére, azt, az átadás koordinálását inkább külső cégekre bízta a Vagyongazdálkodási Tanács.⁵ A gyors, pontos és precíz átadás-átvételhez kellő alapot nyújtottak volna az elődszervezetek szakemberállománya által a számviteli szabályok előírása szerint havonta elkészített főkönyvi kivonatok. A szabályszerű mérlegek és leltárak elkészítésének tehát látszólag semmilyen szakmai akadályja nem volt.

Az is vizsgálandó volt a feljelentő meggyőződése alapján, hogy kinek az utasítására, és milyen körülmények között kerülhetett sor az elődszervezetek vezetőségének felmentésére anélkül, hogy a rájuk bízott állami vagyonnal elszámoltak volna. A számviteli törvény és a vagyontörvény alapján a felmentett vezetőknek ugyanis

⁵ Az egyik ilyen cég, az EX-ASSE Zrt. egyik tulajdonosa az MNV Zrt. kinevezett vezérigazgatója volt, ami súlyos összeférhetetlenségi aggályokat vet fel. A cég által 12 millió forintos megbízási díj fejében készített vagyonmérleget senki sem auditálta, a vagyonleltár, valamint az előd- és utódszervezetek közötti átadás-átvétel nem volt dokumentált. A KVI beszámolóját az az Efender Bt. és CC Audit Kft. készítette 9,4 millió forintos megbízási díj keretében, melynek alkalmazottai a KVI volt szakemberei voltak. Nem csupán ennek a több mint 21 millió forintnak a felhasználása vizsgálandó a nyomozó hatóságok által, hanem annak a 80,1 millió forintnak is, amelyet a Pénzügyminisztérium és az MNV Zrt. az integráció segítésére és tanulmány készítésére megbízott külső szakértő cégeknek juttatott oly módon, hogy az elkészített anyag a számvevőszéki jelentés szerint sosem került hasznosításra

világosan megfogalmazott kötelezettsége volt a beszámolók elkészíttetése, valamint a könyvvizetés és könyvvizsgálat biztosítása.

E kötelezettségüknek azonban, mely alól a rendelkezésre álló adatok alapján jogszerű felmentést nem kaptak, nem tettek eleget, s felelősségre vonásukra sem került sor. Az intézkedések mai napig büntetlen elmulasztása következtében állt elő az a helyzet, hogy az elődszervezetek által kezelt vagyon a költségvetési intézmények és más szervezetek éves beszámolóiban nem szerepelt, így az az államháztartáson kívülre kerülhetett. Azt mindenesetre az ÁSZ jelentései alapján megállapította a feéjelőntő, hogy az állami vagyon áttekinthetetlen és ellenőrizhetetlen lett. Az ellenőrzéshez szükséges adatokat az MNV Zrt. a számvevőszéki ellenőrzés során sem bocsátotta rendelkezésre, ezzel rendkívüli módon zavarva az ellenőrzést az Állami Számvevőszék jelentése szerint.

Az ellenőrzés során a határidejéhez és a cégbírósági bejegyzéshez képest megkésve, utólagosan készített nyitó mérleg főösszegét az MNV Zrt. először 1 771 milliárd forintban állapította meg, majd a számvevőszéki vizsgálat alatt módosította 15 966 milliárd forintra. Az első hivatalos vagyonmérleg tehát félrevezető volt, hamis adatokat tartalmazott.

Az elődszervezetek hatályos szerződésai vonatkozásában ugyancsak vizsgálandó azon tény körülményei, hogy az átadás során több mint 3 500 szerződés eltűnt, nem lelhetők fel, az 5 millió forintot meg nem haladó értékű szerződéseket pedig nem hozták nyilvánosságra, mellyel sérült a közérdekű adatok megismerhetőségéhez fűződő alapvető jog.

Emellett az NFA szerződési állományában több ezer szerződés korrigálása történt meg a bérleti díjak vonatkozásában. Az MNV Zrt. a bérleti díjak emelkedését nem vette figyelembe, nem számlázta ki a megnövekedett díjrészt, ezáltal a magyar állam és a költségvetés jelentős bevételektől esett el.

Összegzés

Az Állami Számvevőszék álláspontja szerint végeredményben a kialakított vagyonkezelői rendszer stratégiai és jogi szabályozása világos, egyértelmű és elégséges-e a törvényhozói szándékok érvényesítéséhez, a működés gyakorlata biztosította-e a vagyongazdálkodással kapcsolatos célok, elvárások teljesülését. Az MNV Zrt. szervezeti rendje teljes körűen szabályozott volt-e, összhangban volt-e az elvégzendő feladatokkal, a vagyontörvény, illetve más jogszabályok előírásaival. Eredményesek, szabály- és célszerűek voltak-e a döntéseket meghozók⁶

⁶ Korm., RJGY, Tanács, vezérigazgató

beavatkozásai, döntései, biztosított volt-e a döntési folyamatok átláthatósága, hatásának mérése, a felelősség megállapítása.

A kialakított vagyonkezelői rendszer stratégiai és jogi szabályozása több ponton nem egyértelmű, ellentmondásos, rendelkezései hiányosak, lezáratlan jogvitákat eredményeztek. A stratégiai és jogi szabályozás 2008-ban nem volt elégséges a törvényhozói szándékok érvényesítéséhez, a Vtv. céljai nem valósultak meg. A vagyontörvényben kitűzött általános célok nem teljesülésének okai a vagyontörvény nem indokolható gyorsaságú bevezetésére, a vagyontörvényben és a végrehajtási rendeletekben lévő pontatlanságokra, az alapítás hiányosságaira, az ún. elődszervezetek megszüntetése körülményeire, a feladatok és a felelősség pontos meghatározásának hiányára, a döntéshozók kellő időben meg nem hozott döntéseire, illetve a döntések nézetkülönbségek tisztázása miatti elhúzódására vezethető vissza. Következései az el nem, illetve a törvényes határidőig el nem végzett feladatok sokasága, a jogszabályoknak való nem megfelelés voltak. A feladatok el nem végzésének, a törvényes és vállalt határidők be nem tartásának nem volt következménye, a hiányosságok elkerülhető költségeket, kifizetéseket is eredményeztek. A hiányosságokra már 2008-ban mind az ÁSZ, mind az EB felhívta a figyelmet, azok a döntéshozók számára ismertek voltak.

Az MNV Zrt. szervezeti rendje nem volt átfogó jelleggel szabályozva egyrészt, mert a 2008. november 12-éig hatályos SZMSZ hiányos volt a döntési és felelősségi hatáskörök meghatározásában, illetve nem volt összhangban az elvégzendő feladatokkal, másrészt egyes törvényekben, illetve belső utasításokban előírt szabályzatok nem készültek el⁷. A feladat-, hatás- és felelősségi kör együttes, összehangolt szabályozása sem a Vtv.-ben, sem az SZMSZ-ben nem valósult meg, ami megnehezítette, vitathatóvá tette a felelősség egyértelmű megállapítását. A mulasztásokért a döntéshozók közös felelőssége vethető fel. A döntési folyamatok átláthatósága részben volt biztosított, a döntési folyamatok egyes esetekben nem épültek egymásra, a meghozott határozatok pedig több esetben nem tartalmazták pontosan a döntés tárgyát, általában nem utaltak a döntési hatáskörre (pl. saját/átruházott), és nem fejtették ki a döntések indoklását. A döntések hatását nem mérték. Az MNV Zrt.-re kialakított szabályozási és működési rendszer gyakorlata nem eredményezett hatékonyság javulást, mert az új vagyonkezelési rendszerben a jogszabályok nem érvényesültek maradéktalanul, a szervezet működése és egyes szabályzatok nem voltak összhangban, a döntési folyamatok egyes esetekben nem épültek egymásra, illetve egyes döntések egymással nem voltak összhangban. Az ellenőrzési rendszer nem működött teljes mértékben, illetve a feltárt problémák

⁷ Pl. Tulajdonosi ellenőrzési szabályzat

több hónapos késéssel sem oldódtak meg. Így az új vagyongazdálkodási rendszer gyakorlata nem biztosította a vagyongazdálkodással kapcsolatos célok megvalósítását.